

D'exiliats i refugiats.

Cultura i territori en temps de diferències

Bon vespre,

Sr. Alcalde, Sr. Regidor de Cultura, Sres. Regidores, Srs. Regidors, demés autoritats, amigues i amics.

Vagi per endavant un franc agraïment per haver-me fet l'honor de protagonitzar avui aquest acte cerimoniós emmarcat en la commemoració de la nostra Diada Nacional de Catalunya a Vilafranca del Penedès.

Rebin, doncs, l'agraïment d'aquest penedesenc de vora mar per l'oportunitat que m'han donat i per fer-me partícip d'aquesta jornada emotiva i solemne.

Permeti'm que comenci pregonant una evidència que d'entrada no els hi farà ni fred ni calor. Proclamo que el món se'ns ha fet petit, que som molts i barrejats. I això, només és el començament. Cap novetat, oi ?

Però resulta que aquest món petit i barrejat, i aquí hi ha la notícia, exigeix i exigirà noves formes de mentalitat. Mentalitats que no passin per aixecar més murs.

Ja fa molts anys, quan duia un amic a casa -dic amic, perquè amb les amigues vaig trigar una mica- la meva àvia s'afanyava a preguntar-li allò tant tronat de: -Nen, i tu, de quina casa ets ?

A la bona dona li calia tenir el personal ben identificat i ubicat en el seu particular esquema genealògic mental, dit de passada, ple de prejudicis i servituds del passat.

Un cop l'amic havia estat convenientment classificat, la meva àvia podia afegir-hi aquella banalitat de "-Bona gent aquesta família !", o allò altre més esquerp de "-Aquesta companyia no et convé !", com si els components d'una família estiguessin tallats tots pel mateix patró.

Tot plegat per constatar que, afortunadament, estem envoltats de diferències: entre persones, entre pobles, entre països ... Diferències de més fonamentals o de més superficials, que sempre haurien de ser un magnífic pretext per aprendre. Diferències contrastades entre una i altra punta de món o, si ho volen, entre realitats més properes com ... , per exemple ..., Vilafranca i Vilanova. - Ai, què prendràs mal !

Mirin. Un 27 de juny de 1853 -d'això en fa 163 anys- el vilanoví Jaume Carbonell deixava escrit al seu dietari personal: *Fue medido el Campanario, con motivo de haber una apuesta sobre si el de Villafranca era o no más alto ...*”.

Poca feina devien de tenir .

De gestes semblants la història en va plena. La irrefrenable tendència a mirar-se el melic -retratant les pròpies virtuts i predicant febleses alienes-, i que podem glosar com -mai millor dit- històries o polítiques de campanar, o potser, històries a l'alçada d'un campanar !.

Ja ho veuen, tot just començar, i ja he tocat ós. Vilafranca i Vilanova. Abans que ningú s'espanti i invoqui la immediata intervenció de Sant Fèlix màrtir , permetin que per a redimir la meva condició de vilageltrunenc faci ostentació d'altres identitats que potser els resultaran menys impertinents.

La identitat és, sobretot, sentiment de mal pair quan transita pels camins de la imposició. I això tant val pel sentit de barriada, com per la més intensa consciència d'universalitat.

Servidor, té una profunda convicció penedesenca, una exaltació que contrasta amb una escassa militància garrafenca, comarca d'inspiració política i poc gruix argumental.

Però hi ha altres raons que exculpen aquest vilanoví de qualsevol ofensa mal interpretada. Aviat farà cinquanta-tres anys que una nit de Sant Andreu freda i plujosa com s'esqueia a la diada, els meus progenitors enfilaven la carretera de Vilafranca per fer-me tastar els primers neguits d'aquest món a la clínica

Sant Ramon. El rodolí no és forçat. Potser perquè la cosa va anar ben torçada de bon començament, i en temps de descompte en vaig sortir malparit però ben parat, en agraïment em van batejar a Santa Maria, orgull patri de franquins i franquines com les catànies o la Fira del Gall. Fos per l' influx de Sant Fèlix o per la bravada de les brises del raïm que vaig tornar a vora mar posseït d'un no se què penedesenc.

Vet aquí, doncs, un penedesenc vilanoví, fill de Vilafranca. Que no és poc !.

No es pensin, allà baix també he de donar moltes explicacions.

Així, doncs, de factors diferencials i de rivalitat sempre en trobarem.

Nosaltres, els de vila amunt i els de vila avall, pugnàvem fa molts anys per l'arribada del ferrocarril. O discutíem del perquè el sempre controvertit Eugeni d'Ors va preferir de reposar a la Vila Franca, lluny del seu turonet de Sant Cristòfol amb vistes al mar. Però tot plegat ho arreglàvem fent sortir el Drac a tirar foc pels queixals a la carretera de Vilanova , o la Mulassa a tirar guitzes a la carretera de Vilafranca. Tot s'acabés així !.

En qualsevol cas, han estat factors de rivalitat de poc gruix. Res que no es curi davant un bon plat de gall del Penedès amb gambes de la costa. Diferències, d'altra banda, no gaire diferents a les que traginen Tarragona i Reus, Girona i Figueres o Terrassa i Sabadell.

Son formes de ser i de fer, més enllà de binomis insolents: de mar i muntanya, de tradicionals i liberals, d' assenyats i arrauxats, de prudents i poca soltes ... Tòpics i més tòpics.

D'altra banda, un que per més senyes és vilanoví i de baixamar -això dona grau, com el raïm- , quan apareixia la nuvolada sobre les muntanyes de Canyelles, el que els mariners en diuen un grop, els grans de casa sempre deien "mireu, ja baixen els gegants de Vilafranca", presagi de mal temps.

Bé, després de trescar una estona per camins costeruts, i a risc de prendre mal, permetin ara que torni a la feina que avui ens pertoca.

Un any més, commemorem la Diada Nacional de Catalunya, l'Onze de setembre. Jorn d'acció i reflexió que en els darrers 302 anys n'ha vist de tots colors. D'oblit, de resignació, de renúncia, de reivindicació, de garrotades o d'il·lusionisme persistent.

Dels fets de 1714 al país i al Penedès vam tenir oportunitat de parlar-ne abastament ara fa dos anys amb motiu de la commemoració del tricentenari.

El Penedès, terra de pas, va ser una zona ben activa, amb capítols dolorosos i episodis èpics que formen part de la nostra història. De l'aixecament contra les quinzenades borbòniques a Sant Martí Sarroca i Sant Quintí de Mediona, amb la destrucció d'aquesta darrera ciutat el gener de 1714, o del pillatge i incendi que patí Vilanova el 25 de maig del mateix any.

O episodis més heroics, com quan la fragata i altres vaixells de la marina penedesenca auxiliaren amb queviures la ciutat de Barcelona en el primer setge de l'esquadra borbònica d'abril de 1706.

També ara fa dos anys vam tenir ocasió de valorar exhaustivament les conseqüències de la guerra. Desaparició de les lleis i les institucions catalanes, la nova organització territorial, altres formules recaptatòries, noves formes de govern municipal importades de Castella.

Opcions curioses com el fet de suprimir el procés d'insaculació o sorteig de càrrecs municipals per un mecanisme de venalitat dels càrrecs públics. Es a dir, s'imposava un model castellà de compra-venda de càrrecs que va comportar un sistema de corrupció generalitzada.

Tot plegat va tenir derivades, temps a venir, com el canvi de nom de Vilanova de Cubelles pel de Vilanova i la Geltrú. Vilanova de la Geltrú, com agradava de dir al gran Francesc Pujols, net de Vilafranca per part de mare.

Per cert, ja que hi som, aquest mateix personatge va suggerir en determinat moment de fer gravar al frontó de l'Arc de Berà les paraules de Milà i Fontanals "La Bellesa és l'harmonia vivent". Gran Pujols !.

Una altra derivada del conflicte, ja finalitzada la guerra, i que sempre m'ha cridat l'atenció, és la que relatava l'igualadí Joan Mercader referint-se als enfrontaments entre el corregidor de Vilafranca i l'Ajuntament de la ciutat en els anys subsegüents a l'acabament de la guerra. Per raons político-militars i les incursions dels francesos, el corregidor apareixia poc o gens per Vilafranca.

Aquesta mena d'interinitat va fer que, sovint, els regidors tiressin pel dret, comportant-se de facto amb la independència pròpia dels antics jurats.

Així, desapareguda la primera autoritat del Corregimiento, l'Ajuntament funcionava amb plena llibertat, com l'antic Consell Municipal previ al decret de Nova Planta.

L'enfrontament era servit quan al Corregidor li venia bé de publicar edictes contraris als acords presos pels regidors vilafranquins. Xoc i conflicte de competències que obligava a la intervenció del Governador i la Real Audiència. Vaja, com ara el Tribunal Constitucional.

Però hi hagué una altra conseqüència no menys important de la guerra de Successió i que és inherent a tot conflicte de característiques semblants: l'exili. I aquí és on volia anar a parar.

Catalunya, ja ho saben, no ha estat un país d'aixecar tanques i murs. Més aviat ha estat un país d'acollida i integració, un país esponja.

Però també ha estat un país marcat pels exilis, per l'èxode de catalans després de derrotes doloroses. Per tant, hem acollit, però també ens han acollit quan ens hem convertit en exiliats, en refugiats.

Es convenient de no oblidar-ho.

La guerra de Successió va provocar l'expatriació de prop de 30.000 persones, la meitat de les quals eren originàries del Principat.

D'aquest fet se'n derivaren la presència de molts catalans a la Cort de Viena, el naixement del que s'ha conegut com la Nova Barcelona a l'actual Sèrbia i el paper rellevant de personatges exiliats com Francesc de Castellví, Ramon

de Vilana-Perles, Antoni Folch de Cardona o diferents membres de la família Desvalls, alguns d'ells amb vinculacions penedesenques.

Exiliats que s'escamparen per Europa: a Viena , al Ducat de Milà , al Regne de Nàpols, a Flandes, Sicília, Sardenya , Gènova, Roma o Portugal.

Homes i dones de tota mena: polítics, militars, juristes, eclesiàstics, intel·lectuals, pagesos ... Viena fou un centre important d'acollida, no en va hi havia la Cort de l'Arxiduc. Viena va rebre més refugiats dels que era capaç d'absorbir. A la seva Cort els exiliats constituïren l'anomenat "partit espanyol" amb gran influència sobre les decisions de l'emperador. Més endavant, el 1725, vindria la Pau de Viena i la gran decepció per a molts dels exiliats. Va haver-hi possibilitat d'amnistia i de retorn a casa que molts no van acceptar en no veure restituïdes les lleis i les institucions pròpies de Catalunya.

Per cert, la històrica i acollidora Viena, de cafès solemnes, dels valsos dels Strauss o la d'Stefan Zweig, la mateixa que avui presenta una deriva preocupant cap actituds xenòfobes. Bufen mals vents per Àustria, mals vents per Europa.

Els exilis sempre son dolorosos. I la nostra història en va plena.

De fet, aquest any commemorem els 80 anys de l'inici de la guerra civil. Un cop militar contra el govern democràtic de la Segona República.

A indrets com Catalunya, la revolta militar va donar lloc a una revolució de signe contrari. La intransigència i la violència va obligar a un primer exili el juliol del 36 d'eclesiàstics i altres persones de profundes conviccions religioses. Altres hagueren de fugir per la seva ideologia conservadora i molts ciutadans estrangers hagueren de ser repatriats .

Vaixells italians, alemanys i d'altres nacionalitats desplaçats al port de Barcelona varen traslladar molts catalans cap a Gènova o Marsella, camí de l'exili a Itàlia, França, Suïssa Bèlgica o Anglaterra. En aquest sentit, mereix un especial reconeixement l'esforç de consellers de la Generalitat com

Josep Maria Espanya o Ventura Gassol que protegiren i facilitaren salconduits a polítics, militars, clergues o industrials. També el President Companys tingué una actitud decidida en aquesta qüestió, un compromís que no sempre se li ha reconegut i valorat.

En acabar la guerra, vindria l'exili del 39, més conegut i d'un impacte duríssim. Novament, molts catalans hagueren d'escampar-se per l'Europa de pre-guerra i per altres països americans. El país es buidava de professionals i intel·lectuals a canvi de l'omnipresència de militars i grans dosis d'adoctrinament. Tota una metàfora de la situació.

Com tots els exilis, els protagonistes el visqueren amb una diversitat de posicions i sentiments: de resistència, de resignació, d'esperança, de penediment, de victimisme, de rebuig ...

El cooperativista i polític penedesenc Joan Ventosa i Roig, catalanista de soca-rel, ex-diputat, alcalde i conseller de la Generalitat, no amagava les crítiques de com s'havia fet tot plegat. A les seves memòries d'exili -a Mèxic- indicava: "confondre la democràcia amb l'estupidesa és el que han fet molts dels nostres capdavanters polítics. Per això ens trobem a França , els republicans, i, en Franco, a Madrid".

A l'exili exterior a França, Anglaterra, Mèxic, Argentina i tants altres països del món, caldria afegir-hi l'exili interior protagonitzat per aquells que -en un segon nivell de repressió- havien estat depurats, desterrats i condemnats a l'ostracisme i, en molts casos, a la misèria.

Els exilis escamparen pel món gent de tota condició. Força de mà d'obra, però també font de coneixements i d'experiències que molts països saberen aprofitar.

En aquesta commemoració de l'Onze de setembre he volgut recordar aquells que hagueren d'exiliar-se, perquè és un episodi significatiu i recurrent de la nostra història. I avui, no és un fet excepcional. La nostra realitat és plena d'emigrants, immigrants, exiliats i refugiats.

Perquè la història d'Europa i de la Mediterrània està feta d'exilis, emigracions i immigracions, i de tota mena de desplaçaments, voluntaris o forçats, per comerç o per supervivència.

Malgrat tot, avui hi ha consens en qualificar-ho de problema, es parli de refugiats sirians o de immigrants senegalesos.

Què ens amoïna més ?. El color de la pell, l'idioma, la religió, la misèria ?

Parlem de pobles amb els que compartim una mar, una mar blava i un munt d'herències de la cultura islàmica i grecoromana.

Avui estem contemplant la trencadissa d'aquell pont de mar blava que evocaven els versos de Miquel Martí Pol i Lluís Llach: "La mare plora perquè a les ones, bressola naufragats del terror, i espera sempre una resposta, que no li dem ni tu ni jo ...".

Això mateix, falta de resposta, d'una Europa que no ha estat a l'alçada. I no és la primera vegada. Podríem discutir sobre el seu paper a la guerra dels Balcans i altres conflictes vergonyants.

Això sí, tots estem d'acord en acceptar la diversitat i la multiculturalitat com a elements valuosos en sí mateixos. Estem anant cap el mestissatge més absolut i global, sense retorn. Per tant, i com deia abans, cal canviar les mentalitats. Dit això, aquesta barreja no exclou lectures identitàries que cal compartir, mai imposar.

En la qüestió dels refugiats a Europa, molts hi volen veure un enfrontament entre dos mons, en clau de conflicte cultural, racial o religiós. Jo, si em permeten, només hi veig l'enfrontament entre dues Europes o, millor dit, l'enfrontament entre dos conceptes d'Europa: l'Europa de les persones i les idees, i l'Europa dels interessos econòmics.

L'Europa d'Erasme de Rotterdam, Ramon Llull, Montaigne, Stefan Zweig o Umberto Eco; davant l'Europa preocupada per la contenció del dèficit públic, les quotes del primer sector o la fallida a les borses. Mentre, no s'adonen que és la idea d'Europa la que estem posant en crisi.

La nostra condició d'uropeus i de mediterranis ens fa doblement protagonistes a l'hora d'entendre i fer entendre.

La nostra mediterraneïtat geogràfica i cultural ens connecta a una realitat que, l'acció dels uns i l'omissió dels altres, han volgut desnaturalitzar.

És innegable que un gruix important del nostre pòsit cultural prové de la Il·lustració francesa, del Renaixement italià, de l'hel·lenisme clàssic o, fins i tot, del cisma entre l'església catòlica i protestant, de la reforma i la contrareforma. Però, alhora, estem cuinats a foc lent per influència de les cultures del sud de la Mediterrània, i per les seves anades i vingudes per aquest Mare Nostrum.

Som més mediterranis, o més europeus ?. Pregunta incòmode, fins i tot obscena, oi ?

Particularment, em sento tant còmode en una llibreria de Londres, un museu d'Amsterdam, un cafè de Praga o un parc de Copenhagen; com bé m'hi trobo en un mercat de Marràqueix, un basar d'Istanbul, una plaça d'Alexandria o uns banys de Tunis.

Al voltant d'aquesta mar hi ha coses que ens son molt properes i familiars: la vida al carrer, els mercats, els olors, els colors, els somriures, les vinyes i les oliveres.

Pedra seca per aixecar marges i barraques, i pedra tallada per a construir palaus i temples solemnes. Runes i pedres que ens agermanen, d'Empúries a Palmira o de Cartago a Siracusa. Tant se val. Hem de mirar-nos de tu a tu, perquè som la mateixa cosa.

Com va deixar escrit el gran escultor penedesenc Josep Cañas, fill de Banyeres, "El jo i el tu no son nocius, és el nosaltres i el vosaltres el que genera confrontacions i ens allunya dels altres".

Compartir les diferències, entendre-les i respectar-les.

Hi ha molts bocins de carrer, barri o poble del nostre petit territori penedesenc que han viscut l'alternança de tota mena de moviments

migratoris. Barris i gent que saben perfectament del què parlem. Treballadors del tèxtil vinguts de les comarques centrals, pescadors de les comarques ebrenques, obrers i mariners murcians i andalusos, botiguers asiàtics o homes i dones del camp procedents de l'Àfrica o l'Amèrica llatina. Son els signes dels temps. D'uns temps canviants, que haurien de ser d'acollida i convivència.

El Penedès -ho sabem- és terra llaurada pel pas de forasters: occitans, cerdans, segarretes, murcians, andalusos, africans magrebins o subsaharians, tots ells exiliats, refugiats i dissidents de les misèries i de les injustícies.

I nosaltres, què hi podem fer ?.

Acollir, ajudar i permetre noves oportunitats. És l'únic camí cap a la integració i la cohesió. També una trencadissa d'ous pot convertir-se en una magnífica truita saborosa i consistent. Treball, educació i cultura per cosir tantes diferències i neutralitzar tanta ignorància i intolerància.

I ara, si em permeten, en la meva modesta condició de president de l'Institut d'Estudis Penedesencs, goso preguntar: I què hi podem fer des del món associatiu ?.

Associacionisme, societat civil, sociabilitats de tota mena ... Poques coses ens fan sentir més orgullosos en aquest nostre país petit.

Tot i que de vegades penso que hi ha masses associacions, i pocs associats.

En època de crisi, fusionar-se, federar-se i buscar massa crítica haurien de ser tasques recomanables.

Quin ha de ser el nostre paper en aquest relat d'acollida de sensibilitats diverses ?. Els primers, la integració i la cohesió.

Mirin, això que diré segurament es pot fer extensiu a moltes ciutats del nostre país. Les nostres ciutats també s'han fet grans. Han crescut molt. Avui, Vilafranca contempla i aixopluga moltes petites Vilafranques, i cadascú té la seva. S'han creat nous eixos, nous barris, noves centralitats. Que cadascú li digui com vulgui. Ara, tots podem viure a la nostra particular

Vilafranca, prescindint de les altres. Ja no podem, ni hem de donar explicacions de quina casa és el nostre amic o la nostra companya.

La ciutat es fragmenta en bocins, però mai hem perdut de vista el conjunt, la identitat comuna. Tots som de Vilafranca del Penedès.

A Europa i el món, les coses eren ben diferents. Els territoris -diguem-li països- han prescindit sempre de la globalitat. Però les coses han canviat, i el món s'ha fet petit. Internet, les tecnologies de la informació i la comunicació, les xarxes socials, la facilitat de viatjar ... Per primer cop tenim una concepció global, un sentit i un sentiment de pertinença a una realitat que transcendeix les fronteres. Compartim projectes comuns i globals: mediambientals, econòmics o solidaris. Ignorar les injustícies en qualsevol racó de món, fer-se l'orni, ens fa còmplices. Bet aquí la gran diferència. Malauradament, la globalització dels interessos econòmics encara va per davant de la globalització de la justícia social. Però, tot és començar.

Per tant, cal preservar el principi de comunitat, més enllà del bocí de territori que haguem triat o que ens hagi tocat de viure.

No soc ingenu, no se m'escapa que en molts barris, ciutats o països, la integració, la cohesió, la multiculturalitat, i altres elements de socialització, es posen a prova cada dia. No sempre son flors i violes.

Afortunadament, l'equilibri i la cohesió son conceptes que formen part de l'ADN de la gran majoria dels ajuntaments democràtics. En el seu moment -superat el franquisme- va caldre integrar i adequar barris extrems i urbanitzacions periurbanes deixades de la mà de Déu. Avui, des de la institució municipal es dona suport i ajut a moltes famílies amb dificultats. Son accions que llueixen poc i que destorben altres intervencions potser més mediàtiques. Però cal fer-ho. I potser s'hauria d'explicar més i millor.

Doncs sí, això que en bona mesura hem sabut fer des del món local: ajuntaments, associacions de veïns, entitats i moltes persones a títol

individual, també hem de ser capaços de fer-ho a altres nivells, per a construir un nou país i una nova Europa.

No ens calen nous adoctrinaments de discurs transgressor, ni profetes oportunistes, ni regeneradors de consciències. Ara, ens calen més que mai les fórmules de sempre. Allò que hem demostrat tantes vegades i sabem que funciona: capacitat de treball, generositat, honestedat, voluntarisme ... Reinventar-nos ?. El just i necessari per adaptar-nos a un món canviant; però sense renunciar a l'experiència i l'esforç que ens ha dut fins aquí.

Perquè les ciutat, el país que volem i desitgem, es fa des de la Casa de la Vila i altres institucions, però també des de les entitats, les associacions i les individualitats de tota mena que cada dia treballen per fer una ciutat i un país millor.

Potser sí -com expressa Bauman- vivim en un món líquid, però els asseguro - i vostès ho saben - que estem envoltats de persones i entitats que dia rere dia fan una feina coratjosa, sòlida, de llarg recorregut, d'accions i resultats visibles. Entitats socials, ONG's i aquells que a títol personal fan molta i bona feina en favor de causes culturals, socials i solidàries.

Quins son els reptes actuals de les entitats ?. Ser part activa de la societat. No ser únicament agents espectadors, consultius i tancats en el nostre petit món. Cal ser-ne protagonistes , implicats i compromesos amb tot allò que passa al nostre voltant, més enllà del sector que per afinitats ens correspon. Les associacions del segle XXI han de ser transversals i pol d'atracció i participació, també, de gent jove i de persones immigrades. En aquest aspecte, el món casteller ens ha donat una gran lliçó.

És cert que una part important de la societat viu instal·lada en el nihilisme o menfotisme dels que no creuen en res. Deixin que aquí els hi aporti l'original citació de l'escriptor mallorquí Melcior Comes, sempre provocador. Deia: "Jo abans era molt nihilista (no creia en res), però vaig fer

una mica de vida social i vaig deixar de ser-ho: vaig veure que tothom ho era més que jo”. Inquietant !

Anirem enfilant la recta d'arribada.

Arribats aquí, crec que el territori és un altre factor important per contribuir a l'èxit de la formulació.

Sentit de territori, sigui barri, ciutat, comarca, vegueria, país ... com estadi bàsic de sociabilitat i, per tant, com a factor d'integració i cohesió. El territori és espai físic, activitat, mobilitat, serveis ...; però també és on s'articulen els projectes individuals i col·lectius, per tant, un vector essencial de convivència.

I ara, torno a l'Institut d'Estudis Penedesencs, perquè ve de pas. L'any vinent farà quaranta anys de la fundació de l'Institut. És evident que, més enllà d'una vocació d'estudi i divulgació del passat i el present del Penedès, hi havia voluntat de reivindicar i posar en valor una realitat menystinguda i ignorada com a unitat territorial. Les pretensions i voluntats de l'Institut no feien sinó donar continuïtat a altres experiències passades que anaven en aquest sentit. Més enllà de la rigidesa de les demarcacions territorials, provincials o comarcals, hi havia voluntat d'entesa.

Així les coses, l'estiu de 2004 l'Institut d'Estudis Penedesencs feia públic el primer Manifest Pel Penedès, amb la voluntat expressa que en la futura ordenació territorial que es discutia al Parlament, el Penedès esdevingués una nova vegueria. A partir d'aquí començaren les mobilitzacions encapçalades per la Plataforma per la Vegueria Pròpia i el suport d'institucions, entitats i persones de tot el territori.

I ara cal recordar que en el Ple del Parlament del passat 28 de juliol es va aprovar la tramitació –amb caràcter urgent- de la modificació de la llei que ens ha de conduir a l'aprovació definitiva de la Vegueria del Penedès. Una eina d'organització i gestió que haurà d'estar al servei de les persones d'aquestes comarques.

Aquest ha de ser, a partir d'ara, el nostre projecte en comú. Un projecte engrescador que ens relligui de l'Arc de Berà fins el pont del Diable i de la serra de Rubió fins a la Mediterrània.

I per acabar, torno al començament.

El món gira al voltant de tota mena de conflictes territorials de transfons colonitzador, militar, religiós o polític.

Mirin, el mes que ve farà quaranta anys que el Museu de Vilafranca publicava el treball de l'historiador vilanoví F.X. Puig Rovira *Vilafranca i Vilanova. Breu assaig sobre dues evolucions convergents*.

Com diu el títol, apuntava aquells elements passats i presents, comuns i diferents, que feia que les dues ciutats haguessin anat avançant. I això no volia dir en cap cas tenir molts punts de coincidència. És suficient en reconèixer les diferències -que hi son- valorar-les i respectar-les.

En començar el segle XX, en el mateix moment que a Vilanova començava a funcionar la fàbrica Pirelli, a Vilafranca s'inaugurava l'Estació de Viticultura i Enologia. Quedava clar quines eren les apostes estratègiques de futur. Però no perdien de vista els interessos comuns. Saben quins eren els reptes econòmics més importants de la Vilanova de començaments de segle XX ?. Un Sindicat Agrícola Comarcal, el pantà de Foix i un tren secundari entre Vilanova i Calaf passant per Vilafranca del Penedès. Altre cop l'articulació del territori. El segle anterior havia estat la millora de la carretera, ara es plantejaven el ferrocarril.

Particularment, valoro molt els avantatges comparatius de Vilafranca, com la influència comarcal, el teixit empresarial propi -amb centres de decisió local i comarcal-, o el innegable saber estar i presència de Senyora Vila, en paraules de Mn. Trens.

I potser algú dirà, que si tenen un caràcter estrany, que si son molt seus i tancats, i que si es pensen que tenen la millor Festa Major del món. Doncs sí !. Vilanovins i vilafranquins ens comportem de manera ben diferent

segons les circumstàncies, prioritzem en escales diferents, tenim un sentit de l'humor diferent i fins i tot parlem diferent.

Més enllà de si pugem més o baixen poc, o de si som d'una o altra manera, tenim magnífiques oportunitats de treballar i de compartir. Fa uns quants segles que vam començar a caminar plegats, i quan els Comtes de Barcelona van plantar-se a llevant del Llobregat i els sarraïns es varen fer forts a ponent del Gaià , van fer-nos penedesencs. Potser el desig -o era profecia- de Mir Geribert , el nostre Príncep d'Olèrdola, no anava tant desencaminada.

Aquesta Diada de l'Onze de Setembre estarà marcada, un any més, per aquest camí imparable cap a la construcció d'un nou país. Un camí ple d'esculls, reptes i il·lusions. Il·lusió d'un país amb més oportunitats de prosperitat, llibertat i solidaritat.

Ho hem vist abans, la història de Catalunya és plena d'exilis, com els de 1714, 1936 o 1939. Avui, les portes d'Europa estan plenes de refugiats que tenen aquelles mateixes pors i esperances. No els podem decebre.

Que s'entenguin Vilafranca i Vilanova és important, però també ho és l'entesa i la solidaritat del Penedès amb tots aquells que pateixen a Síria, Afganistan, el Senegal, Somàlia i arreu del món. Ara, aquests valors s'estan posant a prova a Europa i a casa nostra. Catalunya i el Penedès, gràcies a la nostra posició privilegiada, hem begut de totes les civilitzacions i cultures en trànsit. No malbaratem la possibilitat de construir un futur millor i haver de córrer el risc de fer-nos preguntes impertinents, com ara: com jutjarà la història a la Unió Europea, com aquella comunitat que va assentar les bases de la concòrdia després de segles de guerres, o aquella que va permetre la mort de milers de refugiats i immigrants a les platges de la Mediterrània ?. Per tant, solidaritat a una i altra banda de les fronteres, a una i altra banda de la mar. Com deien els versos: "Un pont de mar blava per sentir-nos frec a frec, un pont que agermani pells i vides diferents".

Ah !, i per cert, saben quin era el campanar més alt, el de Vilafranca o el de Vilanova ?

Aquell 27 de juny -ha fet 163 anys- van veure que el campanar de Vilanova era més alt, en més de dotze pams. Els meus avantpassats vilanovins devien estar molt contents. Però, llavors, com ara, ni el cofoisme ni l'autosatisfacció ni mirar-se el melic, fan avançar els pobles i la humanitat.

Gràcies i molt bona Diada

Albert Tubau

(Conferència pronunciada al Saló de Plens de l'Ajuntament de Vilafranca del Penedès el 10 de setembre de 2016 amb motiu de la Diada de l'Onze de Setembre)